

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Національний гірничий університет»

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
для практичних занять з курсу

« ПРАКТИКА НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ З
1-ОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (АНГЛІЙСЬКА МОВА)»

Дніпропетровськ

2015

Методичні матеріали для практичних занять з курсу «Практика наукового і технічного перекладу з 1-ої іноземної мови (англійська мова)» /Л. В. Бердник - Видавництво Нац. гірн. ун-ту– Д.: ДВНЗ «НГУ», 2014. - 10 с.

Автори:

Т. Ю. Введенська, канд. філол. наук, проф.

Л. В. Бердник, к. філол. н., доцент

Затверджено до видання редакційною радою НГУ за поданням методичної комісії зі спеціальності 8.020303 Переклад (протокол № 2 від 26.09.2014).

Подано методичні рекомендації для організації практичних занять з курсу «Практика наукового і технічного перекладу з 1-ої іноземної мови (англійська мова)». Він містить перелік основних питань, що повинні розглядатись на практичних заняттях курсу, деякі додаткові матеріали та літературні посилання. Призначено для студентів з напрямку підготовки «Філологія», спеціальності «Переклад». Питання до практичних занять умовно поділені на дві частини – перша відноситься до загальних питань перекладу науково-технічних текстів, друга – до закріплення практичних навичок перекладу науково-технічних текстів.

Відповідальний за випуск: в.о. завідувача кафедри перекладу
доктор філологічних наук, професор Алексєєв А.Я.

ПЕРЕДМОВА

Мета викладання «Практики наукового і технічного перекладу з 1-ої іноземної мови (англійська мова)»: поглибити уявлення студентів про загальні питання перекладу науково-технічних текстів, про способи перекладу науково-технічних текстів та критерії оцінки якості перекладу науково-технічних текстів. Мета навчальної дисципліни – підготовка кваліфікованих фахівців-перекладачів з англійської мови – полягає у тренінгу письмового перекладу на матеріалі текстів одного типу або за однією тематикою (економічні, ділові, науково-технічні), поширенні знань з проблем перекладу та способів їх подолання.

Головними **завданнями** дисципліни є:

- розвинути навички та вміння письмового перекладу науково-технічних текстів;
- розвинути навички та вміння виконувати перекладацький аналіз тексту;
- розвинути навички та вміння виконувати аналітичний, варіативний пошук, а також аналіз результатів перекладу;
- розвинути навички та вміння обґрунтувати перекладацькі рішення;
- розвинути навички та вміння оцінювати переклад з виявленням особистої концепції тексту перекладача, її співставлення з трактовкою авторського задуму;
- розвинути навички та вміння, необхідні для виконання професійних обов'язків перекладача, дотримання кодексу професійної етики перекладача, досягнення високого рівня загальної культури, а також набуття знань у специфічних галузях

Загальновідомо, що в сучасному глобалізованому світі англійська мова є своєрідною *lingua franca* науки, техніки та частково освіти. Особливо важливу роль вона відіграє в науковій письмовій комунікації, про що свідчить невпинне зростання кількості публікацій англійською мовою не лише в міжнародних, а й у національних виданнях. Тренінг письмового перекладу та навичок редагування на матеріалі науково-технічних текстів, обізнаність із нормами й канонами сучасного англійського наукового дискурсу (стилю) та критеріями якості перекладу науково-технічних текстів є надзвичайно важливими для кваліфікованих фахівців-перекладачів з англійської мови.

ПЕРША ЧАСТИНА

Труднощі науково-технічного перекладу

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Основи науково-технічного перекладу

1. Особливості науково-технічного перекладу. Предмет, об'єкт та завдання практики науково-технічного перекладу.
2. Науково-технічний текст як об'єкт перекладу.
3. Види та структура науково-технічних текстів.
4. Послідовність роботи з текстом.
5. Види перекладу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Лексичні труднощі науково-технічного перекладу

1. Лексичні трансформації при перекладі: транскодування, калькування, контекстуальна заміна, смисловий розвиток, конкретизація, генералізація.
2. Вправи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Граматичні проблеми науково-технічного перекладу

1. Граматичні трансформації при перекладі: перестановка, заміна, додавання, вилучення та комплексна трансформація.
2. Вправи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Жанрово-стилістичні і прагматичні засади перекладу.

1. Врахування особливостей жанру і стилю при перекладі.
2. Переклад сталих необразних фраз.
3. Переклад образної фразеології.
4. Переклад метафоричних термінів.
5. Метонімічні зрушення при перекладі.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Труднощі перекладу науково-технічних термінів

1. Міжгалузева та внутрішньогалузева омонімія термінів.
2. Переклад префіксальних термінів.
3. Переклад суфіксальних термінів.
4. Переклад складних термінів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Особливості перекладу абревіатур і скорочень з англійської мови на українську

1. Типи абревіатур і скорочень в англійській та українській мовах.
2. Способи перекладу англомовних абревіатур і скорочень

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Особливості повного письмового перекладу

1. Правила повного письмового перекладу.
2. Послідовність роботи над оригіналом.
3. Загальні вимоги до адекватного перекладу та його оформлення

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Редагування повного письмового перекладу

1. Поняття про редагування. Предмет редакторського аналізу.
2. Аспекти редагування тексту. Види помилок при редагуванні тексту.
3. Види інформації, що містяться у тексті.
4. Науково-технічний текст як основний об'єкт редагування.
5. Вправи на редагування науково-технічного тексту та виявлення помилок при складанні словосполучень та речень (порушення меж сполученості слів, алогізми, плеонастичні словосполучення, порушення норм управління).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Перекладацький аналіз науково-технічного тексту

1. Тексти оригіналу та кілька його перекладів.
2. Аналіз помилок, які виникають у структурі тексту та абзацу.
3. Обґрунтування перекладацьких рішень

ДРУГА ЧАСТИНА

Види та способи науково-технічного перекладу

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Специфіка перекладу наукової статті

1. Правила повного письмового перекладу наукової статті.
2. Послідовність роботи над оригіналом.
3. Загальні вимоги до адекватного перекладу та його оформлення

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Особливості перекладу технічної документації

1. Види технічної літератури та її переклад. Правила та загальні вимоги до оформлення технічної документації. Тексти.
2. Контракт.
3. Реклама.
4. Патент.
5. Переклад заголовків

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Способи перекладу рекламних текстів

1. Рекламний текст, його особливості та проблеми перекладу
2. Аналіз текстів оригіналів та кілька перекладів кожного з текстів

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Письмовий переклад контрактів і договорів

1. Нормативні аспекти перекладу контрактів і договорів
2. Аналіз текстів оригіналів та їх перекладів

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Компресія при перекладі

1. Передача вільних словосполучень окремими лексемами.
2. Методи семантичного згортання та стягування. Вилучення елементів речення у перекладі.
3. Семантичні зрушення як наслідок тенденції англійської мови до імплікації

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Декомпресія при перекладі

1. Використання методу компенсації при передачі форм, які неможливо відтворити у перекладі.
2. Переклад словотворень, семантично неповних з точки зору норм рідної мови – метод розгортання.
3. Експлікація пропущених семантичних компонентів при перекладі окремих лексичних утворень.
4. Додавання елементів речення у перекладі

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Анотаційний переклад

1. Анотація: специфіка змісту та форми.
2. Підготовчий та виконавчий етапи перекладу.
3. Основні вимоги до анотаційного перекладу.

4. Розмежування понять цінності інформації та цінності повідомлення.
5. Значення та роль мовної надлишковості. Розподіл інформації в тексті.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Реферативний переклад науково-технічної інформації

1. Підготовчий та виконавчий етапи.
2. Основні вимоги до реферативного перекладу. Тексти.
3. Реферативний переклад науково-технічних текстів

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Автоматизований переклад науково-технічної літератури

Науково-технічні тексти та їх автоматизований переклад

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10

Науково-технічний переклад як засіб міжмовної комунікації

1. Труднощі міжкультурної комунікації та шляхи їх подолання.
2. Кроскультурні розбіжності пізнавальних та ментальних процесів.
3. Міжкультурна комунікація в діловому та науково-технічному контексті.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 11

Етапи роботи перекладача науково-технічної літератури

1. Підготовчий та виконавчий етапи.
2. Особливості розумових операцій перекладача.
3. Розподіл уваги на різних етапах перекладу науково-технічного текст.
4. Послідовність роботи над оригіналом.
5. Загальні критерії оцінки якості перекладу та його оформлення

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 12

Перекладацький аналіз науково-технічного тексту

1. Тексти оригіналу та кілька перекладів.
2. Виявлення власної концепції тексту кожного з перекладів, її порівняння з трактуванням авторського задуму.
4. Обґрунтування перекладацьких рішень.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 13

Порівняльний аналіз оригіналу та перекладу

1. Навички редакторської роботи.
2. Особливості орфографії та пунктуації мов оригіналу та перекладу.

3. Типи помилок, які спостерігаються при редагуванні перекладених науково-технічних текстів.
4. Обґрунтування перекладацьких рішень.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 14

Правка і стилістичне редагування перекладу на рідну мову

1. Характеристика стилів мовлення.
2. Порівняльний аналіз оригіналу та перекладу. Вправи на редагування науково-технічного тексту та виявлення помилок.
3. Принципи написання коментаря до перекладу. Тексти, коментарі до текстів перекладу.
4. Навички правки і стилістичного редагування перекладу на рідну мову.
5. Редагування та критика власного перекладу як останній етап роботи перекладача.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ ДЖЕРЕЛА

1. Аристов Н.Б. Основы перевода. – М.: Изд. лит-ры на ин. языках, 1983.
2. Борисенко І.І., Євтушенко Л.І., Дайнеко В.В. Англійська мова в міжнародних документах і дипломатичній кореспонденції: Навчальний посібник, 2-е видання, із змінами та доповненнями. – К.: «Логос», 1999. - 416 с.
3. Карaban В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової та технічної літератури на українську мову. – К.: Політична думка, 1997, 1999. – Ч. 1-2.
4. Комиссаров В.Н. Слово о переводе – М.: Международные отношения, 1973.
5. Комиссаров В.Н. Теория перевода. – М., 1990.
6. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу. – К.: Вища школа, 1986.
7. Korunets I.V. Theory and practice of translation. – New Book, 2000.
8. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. – К.: Вища школа, 1982.
9. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. М., 1983.
10. Рябцева Н.К. Теория и практика перевода: когнитивный аспект. // Перевод и коммуникация. – М.: ИЯ РАН, 1997.
11. Сикорский Н.М. Теория и практика редактирования. – М., 1983.
12. Швейцер А.Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты. – М.: Наука, 1998.
13. Яхонтова Т.В. Основи англomовного наукового письма. – Львів: ПАІС, 2003.
14. Яхонтова Т. В. Основи англomовного наукового письма: Навч. посібник для студентів, аспірантів і науковців. - Львів: ПАІС, 2003. - 220 с.
15. <http://www.essayedge.com/promo/samplework.shtml> (прикладі відредагованих професіоналами апікаційних есе);
16. <http://www.press.uchicago.edu/Misc/Chicago/cmosfaq.html> (правила

- бібліографічного оформлення цитованої літератури, інформація про інші корисні для авторів письмових творів сайти);
17. <http://www.gsas.harvard.edu/academic/fellowships/essays.html> (поради щодо написання дослідницьких проєктів);
 18. http://www.staffs.ac.uk/services/library_and_info/reference.html (різноманітні віртуальні довідники — словники, енциклопедії, списки скорочень, популярні цитати та ін.);
 19. <http://www.wisc.edu/writing/Handbook/AcademicWriting.html> (довідник з наукового письма в різних галузях);
<http://owl.english.purdue.edu> (віртуальний ресурсний центр з навчання письма)

Розробник: Л.В.Бердник, кандидат філологічних наук, доцент

Затверджено кафедрою перекладу

Державного вищого навчального закладу

«Національний гірничий університет»

Затверджено до видання редакційною радою НГУ за поданням методичної комісії зі спеціальності 8.020303 Переклад (протокол № 2 від 26.09.2014).

ББК 81.2Англ-8я73

©ДВНЗ «НГУ», 2014